

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In Qua Tractatur De Impedimentis Matrimonii, Usu Et Divortio

Bosco, Jean a

Lovanii, 1685

Concl. XV. Votum castitatis per se reddit illicitam petitionem. Redditio pro primâ vice est licita post bimestre, non ante. Votum Religionis ante consummationem prohibet reddere, post consummationem, ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73448](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73448)

CONCLUSIO XV.

Votum castitatis per se reddit illicitam petitionem: redditio pro prima vice est licita post bimestre, non ante. **Votum Religionis ante consummationem prohibet reddere; post consummationem, ne quidem petere. **Votum suscipiendi Ordines sacros, aut non nubendi, solum contractum reddit illicitum.****

475.

Astrictus voto castitatis, Matrimonium consummatum tenetur reddere.

Votum castitatis vel præcedit Matrimonium contrahendum, vel sequitur jam contractum. Præcedens qualiter impediatur Matrimonium contrahendum, diximus Sect. 2. Concluf. 1. ad quam remitto Lectorem. Superaddam hic, quæ ibi omiffa fuerunt.

Constat apud Omnes (inquit Sanchez lib. 9. disp. 33. n. 1.) semel jam consummato Matrimonio, teneri conjugem voto astrictum debitum reddere. Quia, voto non obstante, transfuit verum corporis dominium in alterum conjugem; major autem est obligatio Matrimonii, per quam fit hæc actualis corporum traditio, quam voti simplicis, quod meram promissionem importat.

An possit licite consummari.

Porro consummationem esse licitam, reddendo post bimestre, pendet ex resolutione hujus quæstionis; utrum vovens teneatur ingredi Religionem, quod plenè & perfectè votum suum possit observare. Si affirmaveris, indubiè peccat reddendo; si negaveris, liquet profectò, redditionem non solum esse licitam, sed etiam jure justitiæ debitam.

476.

Tenetur ingredi Religionem, sicut dicitur D. Tho.

Quod teneatur intrare, multi docent, inter quos D. Thomas 4. dist. 38. q. 1. à 3. quæstionem 2. ad 3. Dicendum, inquit, quod ille, qui contrahit Matrimonium per verba de presenti post votum simplex, non potest cognoscere uxorem carnaliter sine peccato mortali; quia adhuc restat sibi facultas implendi continentia votum ante Matrimonium consummatum. scilicet, Professionem Religionis approbatæ, quæ solvitur Matrimonium ratum.

Ejusdem sententiæ videtur fuisse Scorus.

Ejusdem sententiæ videtur fuisse Doct. Subtilis ead. dist. q. un. n. 5. ibi: *Consimiliter, si de peccato ageretur, videretur illicitum contrahere post votum privatum; quia simpliciter peccat mortaliter in contrahendo cum intentione consentiendi, & consummandi actum carnalem; & ideo non potest licite contrahere, nisi cum intentione non consentiendi, & per consequens intrandi Religionem. Quando etiam consummat, videtur peccare mortaliter; quia contra votum suum; licet, secundum Aliquos, post primum actum non peccet mortaliter in reddendo, quia ad illud jam est obligatus vinculo fortiori: peccat tamen mortaliter petendo; quia nihil habet*

juris in hoc, cum renuntiaverit tali juri in voto.

Omitto Alensem, Richardum, Paludanum, & Alios complures, quos videre poteris apud Sanchez sup. disp. 34. n. 2. ubi eam sententiam vocat satis probabilem. Ipse tamen n. 3. amplectitur oppositam tamquam probabilior, videlicet hunc non teneri ingredi Religionem; ac proinde minimè delinquere, Matrimonium consummando reddendo debitum, scilicet post bimestre. De qua opinione satis egimus loco supra citato, scilicet Sect. 2. Concluf. 1. Videantur ibi dicta, ne eadem repetendo nimis prolixi simus.

Hic aliqua addemus de petitione debiti, quam nonnulli putant licitam, ut legimus apud Doct. Seraph. 4. dist. 38. a. 2. q. 1. in resp. ad 3. *Ad illud (inquit) quod objicitur; quod tenetur nunquam coire: dicendum, quod verum est, nisi fortiori vinculo solvatur; & quia Matrimonium fortius est, ideo dicunt, quod, cum consummatur Matrimonium, tunc omnino absolvitur à voto, sed debet de eo penitentiam agere, quia votum violavit. Unde dicunt; quod potest debitum petere & solvere. Nunquid audiendi?*

Sed hoc non credo (prosequitur D. Bonav.) Sed per se, scilicet, quod absolvatur à voto quantum ad Matrimonium, nisi in quantum jus Matrimonii compellit eum agere contra votum: sed non compellit jus Matrimonii debitum petere; quia hoc est libertatis, sed solum solvere: ideo dico, quod potest sine peccato solvere, quia facit id, ad quod tenetur; nunquam tamen potest sine peccato petere: & si uxor moriatur, tenetur omnino continere. Sic ille.

Et meritò; quia hoc nullo solido nititur fundamento. Quod enim illud? Quia (inquis) duobus contrariis concurrentibus, minus fortè à fortiori excluditur cap. 1. de Pœnit. dist. 1. **V**otum autem adversatur Matrimonio, ejuisque obligatio minor est.

Contra: hic est tenor d. cap. 1. *Petrus doluit & flevit, quia erravit ut homo. Non invenio quid dixerit: invenio quod fleverit: lacrymas ejus lego: satisfactionem non lego. Quid hæc ad propositum nostrum? Fateor, vinculum Matrimonii fortius est; sed non obligat ad petitionem debiti; & ideo votum non adversatur Matrimonio, in quantum prohibet petitionem debiti, sed tantum, quatenus prohibet redditionem. Neque enim votum castitatis indivisibile est, & unicum tantum habet effectum; sed multiplicem; & ideo extingui potest seu impediri per Matrimonium, quoad unum effectum, & non quoad alium.*

Manet itaque, ut notat Sanchez sup. n. 11. triplex effectus. Primus est, si conjux ille vovens cum alia fornicetur, reus erit, ultra adultærium, sacrilegæ violationis voti. Secundus, tenetur sub mortali abstinere à debiti petitione. Tertius, altero conjuge defuncto, tenetur omnino castitatem servare. Quia jam cessavit fortius Matrimonii vinculum, quod cogebat copulæ vacare, debitum reddendo. Sic ille.

Igitur cessat voti obligatio, quatenus est incompatibilis cum vinculo Matrimonii, quod fortius est; & ideo tenetur eo voto astrictus reddere

477.

Alij Auctores pro hac sententia, que probabilis est. Sanchez tenet oppositam.

Aliqui putant, petitionem debiti esse licitam.

Sed per se, scilicet, quod absolvatur à voto quantum ad Matrimonium, nisi in quantum jus Matrimonii compellit eum agere contra votum: sed non compellit jus Matrimonii debitum petere; quia hoc est libertatis, sed solum solvere: ideo dico, quod potest sine peccato solvere, quia facit id, ad quod tenetur; nunquam tamen potest sine peccato petere: & si uxor moriatur, tenetur omnino continere. Sic ille.

478.

Fundamentum istius sententiæ.

Everium.

479.

Triplex effectus, qui manet ex d. voto.

reddere debitum : secus autem inquantum est compatibilis, nempe quoad triplicem illum effectum.

480.
Objectio sol-
vitur.

Dices : sola copula est, quæ repugnat voto : hæc licet ; ergo votum ex toto cessat. Respondet ad Minorem : hæc licet, quando debita est ex vi Matrimonij, concedo : secus quando non est debita. Siquidem sola obligatio Matrimonij est, quæ excusat à formali fractione voti ; quia hæc sola fortior obligatione voti : nam Deus non vult sibi serviri cum injuria tertii, undè pro isto casu cessat Materia voti, quoniam abstinencia à copula mala est ; materia autem voti oportet, quòd sit bona, imò melior ejus opposito ; quid ergo mirum, si pro tali casu cesset votum, seu obligatio voti ?

Pone, aliquem vovisse jejunium quadragesimale ; censet, quia hodie excusatur propter infirmitatem, vel aliam justam causam, quæ reddat jejunium malum, quod aliàs bonum ; censet, inquam, quòd crastinà die excusetur, quando jam jejunium, cessante priori causà, bonum est ? Scio, quòd non censeas. Sic ergo, qui vovit toto tempore, seu omnibus diebus vitæ suæ abstinere à veneris, quia hodie, propter obligationem Matrimonij supervenientem, potest licite copulari conjugii ; eò quòd materia voti facta sit moraliter impossibilis ; non propterea excusatur crastinà die, quando cessat illa obligatio, vel defectu petitionis, vel per mortem conjugis ; jam enim abstinencia ab ea est rursus moraliter possibilis, id est, bona & melior.

481.
Explicat.

Dices : sponsalia priora omninò extinguuntur alio Matrimonio subsécuto, tanquam fortiori vinculo ; & votum strictioris Religionis, aut quæcumque alia simplicia, prorsus expirant, ob eandem rationem, factà Professione in quacumque Religione, etiam laxiori.

Resp. Sanchez.

Respondet Sanchez sup. n. 12. Disparem esse rationem : quia sponsalia & Matrimonium sunt obligationes factæ homini ; sicut & votum strictioris Religionis, & quæcumque alia, sunt obligationes factæ Deo ; & ideò non mirum, si minus fortis, fortiori supervenienti, omninò extinguatur. At votum & Matrimonium sunt obligationes diversæ rationis, illa Deo, hæc homini facta : & ideò illa minimè extinguitur, sed suspenditur per hanc. Sic ille.

Resp. Au-
thoris.

Ego autem dico : Matrimonium subsequens, esto tribuat innocenti jus dissolvendi priora sponsalia, minimè ea solvere ex parte utriusque ; & ideò, soluto Matrimonio, rursus obligare ad nutum innocentis. Vide dicta Disp. præced. Sect. 2. Conclus. 7.

482.

Professio so-
lemnisextin-
guit qua-
cumque vo-
ta simplicia,
ex jure Ca-
nonico.

Quantum ad votum strictioris Religionis, & alia quæcumque simplicia, constat in primis ex jure Canonico, Professionem solemnem ea omnia extinguere ; arg. cap. 4. de Voto, sequentis tenoris : *Scripturae*. Et infra : *Reus fracti voti aliquidatenus non habetur, qui temporale obsequium in perpetuam noscitur observantiam commutare*. Ita Alex. III.

Et cap. penult. de Regularibus in 6. rescribit Bonif. VIII. *Qui post votum, à se de certa Re-*

ligione intranda emissum, Religionem aliam, etiam laxiorem, ingreditur & proficitur in ipsa : potest (voto non obstante priore, cui tamquam simplici per secundum solemne noscitur derogatum) manere licite in eadem.

Et ratio est : quia omnia vota simplicia (strictioris Religionis excepto) vel non possunt stare cum Professione religiosa, ut vota peregrinationum, eleemosynarum, &c. vel sunt minoris bonitatis : patet autem, quemlibet posse votum suum commutare in id, quod melius est.

Hinc d. cap. *Scripturae*, in ejus integra lectione sic habetur : *Scriptura sacra testimonio declaratur, quòd spiritualis homo propositum non mutat, cum pro salute animæ suæ utilius aliquid meditatur* &c. Nunquid etiam, qui contrahit Matrimonium post votum castitatis, utilius aliquid pro salute animæ suæ meditatur, ut ita censeatur votum suum commutare in Matrimonium, tamquam melius ? Ergo nulla consequentia : vota simplicia prorsus expirant, factà Professione ; ergo votum castitatis expirat totaliter, contracto Matrimonio.

Sed quid dicam de voto strictioris Religionis ? Quàmvis Aliqui existiment, & hoc ex vi juris naturalis auferri seu extinguere per Professionem, sicut alia vota simplicia ; potius tamen cum aliis respondendum est, solo jure positivo sup. assignato id fieri.

Quàmvis enim (inquit Suarez to. 3. de Relig. lib. 6. c. 14. n. 18. ubi tenet hanc sententiam) votum arctioris Religionis obligare possit etiam personam religiosam ; facile tamen cum illa dispensari potest auctoritate Superioris, propter bonum Religionis, vel ipsius Religiosi, ut quietius & libentius Domino serviat. Merito ergo summus Pontifex ipso jure hanc dispensationem concessit ei, qui post votum simplex Religionis arctioris in laxiori professus est. Nam quàmvis id non fecerit sine culpa, tamen eo ipso ostendit majorem quemdam affectum ad talem Religionem, & moraliter credi potest, ibi majus obsequium præstaturum Deo ; & ideò Ecclesia cum illo benignè dispensavit.

Item fuit hoc rationabile in favorem illius Religionis, in qua facta est Professio ; quia aliàs deberet, qui talem Professionem emittit, in ipsamet Professione habere animum non permanendi in illa Religione ; quia teneretur habere propositum implendi promissionem suam : hoc autem videbatur esse in fraudem vel injuriam talis Religionis ; & ideò merito dispensavit Ecclesia, ut talis Professio omninò firma maneret, & ut in ea prius votum extingueretur. Hactenus Suarez.

Nonne etiam Ecclesia dispensavit lege aliqua generali in voto castitatis, emissio ante vel post contractum Matrimonium, vel uspiam gentium significavit, se velle, ut per Matrimonium superveniens, aut antecedens, tale votum omninò extingueretur ? Attende ad id quòd habetur in Compend. Privil. Societ. Jesu verb. *Dispensatio*, §. 9. *Possunt nostri Confessarii, si sint viri docti, et juxta formam Concilii Tridentini approbati, ex com-*

Ratio de
alijs votis
prater stri-
ctoris Reli-
gionis.

483.

An hoc ex-
tinguatur
per Profes-
sionem jure
naturali.

Suarez.

Ecclesia dis-
pensavit in
ea ipso jure.

484.

Quàm id
fuerit ratio-
nabile.

Privilegium
dispensandi
cum conju-
gati in vo-
to castitatis.

missione

misione Provincialis dispensare ad petendum debitum, cum his, qui post votum simplex castitatis Matrimonium contraxerunt. Concessit Pius V. Franciscanis 26. Octob. anno 1569. ut in Manuscriptis fol. 79.

485. *Ecclesia generali lege non dispensavit in eo.* Ex quo privilegio colligo in primis, votum istud ex natura rei obligare ad non petendum debitum; sed neque generali lege Ecclesiam dispensasse; alioquin frustraneum foret. Præterea colligi videtur, prædictum votum non prohibere redditionem debiti, etiam pro prima vice, cum solum meminerit petitionis, nisi forte sub petitione etiam redditionem intellexisset, tamquam in ea inclusam, cum majus sit petere, quam reddere, & Reg. 53. de Reg. juris in 6. dicat: Cui licet quod est plus, licet utique quod est minus. Ergo qui potest dispensare in petitione debiti, quod est plus, etiam in redditione, quod est minus.

Obiectio solvitur. Si ergo dixeris: votum minimè obligat ultra votentis intentionem, quæ proculdubio ea videtur esse, ut solum extra Matrimonium ea castitas observanda sit. Responsio est in promptu; scilicet, talem intentionem de jure non subintelligi. Sed neque de facto, saltem communi: alioqui, non foret opus isto privilegio. Dico, *saltem communi*: quia si quispiam intentionem extraordinariam habuisset non se obligandi, nisi extra Matrimonium, proculdubio non aliter obligaretur.

486. *Replicæ.* Contra, inquis; cum sit longè difficilius servare castitatem in Matrimonio, quam extra, videtur esse communis intentio, non se obligandi in Matrimonio; aut certè eam difficultatem supervenientem excusare ab impletione voti. Sicuti Professio invalida nullum post se relinquit effectum, nequidem in ratione voti simplicis; quia difficilius longè est servare castitatem in sæculo, quam in Religione; & ideo censetur proficiens invalidè se noluisse ad eam obligare.

Confirmatur. Et confirmatur: quia eà ratione, qui promittit Religionem, quamvis culpà suà non ingrediatur, minimè tenetur extra illam servare duo vota, quæ potest, & in Religione clauduntur; nimirum, pauperatis & castitatis. Quia votentis intentio præsumitur esse, ut solum in Religione observet.

487. *Resp. Sanchez ad replicam.* Respondet Sanchez sup. n. 12. difficultatem majorem extrinsecam, & minimè in obiecto ipsius voti inclusam, excusare ab ipsius impletione, qualis est, ingredi Religionem, quo castitatis votum servetur: non enim Religio clauditur in eo voto: secus de difficultate intrinseca, & formaliter in ipsius voti obiecto inclusa; qualis est, abstinere ab omni actu venereo possibili, respectu voti continentie. Nec obstat periculum cui expositus est vovens; suà enim se culpà exposuit: patetque remedium, dispensationem petere. Hæc ille.

Rejicitur simile de Professione. Ad simile de Professione, liquet disparitas; quia votum, de quo hic agimus, fuit validum, atque adeo aliquando obligavit, ad abstinendum ab omni actu venereo: at verò Professio nun-

quam obligavit in ratione voti solemnitis, cum fuerit ab initio invalida; & quamvis potuisset obligare in ratione voti simplicis, & aliqua jura præsumere videantur eam obligationem; cui præsumptioni in dubio standum esse, putat Sanchez lib. 5. Sum. c. 4. n. 105. equidem qui sciret, se non habuisse intentionem voti simplicis, sed meram voluntatem profitendi, ad nihil prorsus teneretur.

Et puto ego, non esse eam intentionem præsumendam; nisi aliunde, quam ex nuda Professione, possit colligi, ut alibi ostendi. Neque enim votum simplex in Professione continetur per se loquendo; sicut in voto simplici valido continetur abstinencia à petitione & redditione debiti; non solum pro hoc vel illo statu, sed in perpetuum; nisi expressè limitetur.

Porò ad confirmationem, respondet Sanchez 488. sup. longè diversam esse rationem; quia (inquit) vovens Religionem non vovet formaliter illa tria, nec includuntur tamquam partes in suo voto. At vovens castitatem formaliter vovet abstinenciam ab omni actu venereo, five petendo five reddendo. Itaque illa tria non includuntur immediatè sub obiecto formali voti Religionis; sed ubi status Religionis assumptus fuerit. At verò non petere, & non reddere continentur formaliter sub obiecto voti continentie. Quod si replices: ergò reddendo agitur contra votum, peccaturque. Dico, agi contra votum, non tamen peccari. Quia obligatio satisfaciendi majori vinculo Matrimonii excusat à culpa: undè non est agere contra votum formaliter, sed materialiter. Ita Sanchez.

Ex quo patet: quare votum Religionis, ut 489. habet alia pars Conclus. non prohibeat petere *Quare votum Religionis post consummationem non prohibeat petere.* post consummationem Matrimonii. Et idem est de voto suscipiendi Ordines sacros. Ratio, inquam, est; quia illa vota non obligant ad castitatem formaliter & immediatè; sed solum ad actum, qui essentialiter includit votum castitatis, ut est Professio solemnitis, vel cui annectitur obligatio castitatis, qualis est Ordinatio seu Ordo sacer. Cum ergo contracto jam Matrimonio & consummato, vota illa nequeant adimpleri invitâ conjuge, adimpleri, inquam, vel pro parte, vel pro toto, nulla est obligatio abstinendi à petitione debiti; quia hæc nullo modo eis opponitur, ut patet.

Confirmatur: quia qui post dicta vota fornicatur, non committit nisi unum specie peccatum, ut Omnes fatentur. Alioquin votum Ordinis sacri obligaret votentem ad recitandas horas Canonicas; cum etiam recitatio horarum per positivam legem Ecclesie sit annexa Ordini sacro, quod tamen hætenus nemo docuit. Et ratio est: quia vovens statum non se obligat ad illius leges, donec illum re ipsa assumat; cum in suo voto minimè obligationem aliquam ad illius leges exprimat.

Cæterum soluto priori Matrimonio, vel 490. quoad vinculum, per mortem alterius conjugis, *solum Matrimonium* vel per causam divortii, quoad thorum & cohabitationem, redit obligatio prioris voti, quæ *gatio.* non

non fuerat totaliter extincta; sed dumtaxat sopita pro tempore, quo adimpletio foret impossibilis; redit, inquam, quia jam observatio eius facta est possibilis; ut de morte pater ex dictis Disp. præced. Seç. fin. Conclus. 3. & de Divortio patebit ex dicendis Seç. sequenti.

Oppositum docet Abulensis.

Oppositum docet Abulensis c. 27. in Levit. q. 6. ibi: Ideo dicendum, quod vovens Religionem intrare, vel suscipere Sacrum Ordinem, si contrahat & consummet Matrimonium, dissolvitur votum, & pro transgressione voti imponitur ei penitentia, quâ completâ, securus manebit in conscientia sua reddendo debitum & petendo: & si contingat mori uxorem, vel dissolvi Matrimonium, poterit licitè contrahere cum alia, & jam non erit ei penitentia imponenda: quia non est transgressor voti; cum votum semel extinctum non possit reviviscere. Sic ille.

491. Solutio objectionem.

Et si objicias ei servitatem, quæ non extinguit ejusmodi vota, Respondet: In Matrimonio est aliquid, quod opponitur sacro Ordini, aut observantiæ Religionis: servitus autem nihil tale habet. Præterea: Matrimonium de se habet causam perpetuam; nam est indissolubile per totam vitam, servitus non.

Fateor, in his est aliqua disparitas; haud equidem sufficiens, ut Matrimonium totaliter extinguat dicta vota: nam sæpè dissolvitur in hac vita per mortem alterius conjugis, aut certè per causam divortii, quando amplius nihil in eo est, quod opponitur sacro Ordini, aut observantiæ Religionis.

492. Per dicitur. Superveniens non dissolvitur omnino sponsalia.

Et ita suo loco diximus, per Matrimonium superveniens non dissolvi omnino sponsalia præcedentia; sed dumtaxat sopiri, revictura post mortem alterius conjugis; estò Matrimonium habeat de se causam perpetuam, & in eo aliquid sit, quod sponsalibus prioribus opponatur. Scio, Aliquos contrarium sustinere, sed illi videant, quid respondeant ad Abulensem, & expectabo rationem disparitatis; quæro, inquam, ab eis; quare potiùs Matrimonium superveniens omnino extinguat & dissolvat priora sponsalia ex parte utriusque, quàm votum Religionis aut sacri Ordinis.

Graveris peccat, qui cum voto Religionis Matr. consummas.

Hoc certum est; graviter peccare, qui cum voto Religionis primâ vice consummat Matrimonium; quippè potest adhuc votum suum implere, Religionem ingrediendo; ad idque se expresso voto astrinxit; & consummans, sive reddendo, sive petendo, constituit se in eo statu, ut implere nequeat.

493. Disparitas quoad hoc inter votum Religionis, & castitatis aut Ordinis sacri.

Nota: Ad idg, se expresso voto astrinxit. Ex quò patet disparitas inter votum Religionis, & votum castitatis, aut etiam Ordinis sacri; quippè qui vovit castitatem, aut etiam Ordinem sacrum, ad ingressum Religionis se expresso voto non astrinxit; & idè non tenetur ingredi, per consequens potest sine peccato Matrimonium consummare, primâ vice reddendo; quia observatio voti facta est ei impossibilis, nisi ingrediatur Religionem. Iam autem nemo tenetur rem inferioris ordinis compensare cum re su-

Bosco de Matrim. Pars II.

perioris onerosissima; v. g. non debet pecuniam restituere cum periculo vitæ vel famæ. At talis est Religio respectu castitatis, & susceptionis Ordinis sacri.

Et confirmatur: quia debens centum, quæ solvendo non est, nisi se in servum vendat, ad id minimè tenetur. At Religio est perpetua quædam servitus. Nec tenetur ea solvere cum notabiliter majori propriæ rei familiaris jactura, nedum cum totius. At profitens in Religione & libertatem, & omnia propria bona amittit: non ergo cum tanta jactura tenetur votum castitatis, aut sacri Ordinis servare.

Duo postrema vota non obligant ad ingressum Religionis.

Hinc Ioannes XXII. Extrav. Antiquæ, de Voto, loquens de eo, qui post contractum Matrimonium, ante consummationem ejus, susceperat aliquem de sacris Ordinibus, ait: Ad ingressum hujusmodi (puta Religionis approbatæ) sic Ordinat, si Matrimonium consummatum non fuerit, per Diocesatum instanter moneri precipimus & induci: quod si forsitan renuerit adimplere, ipsum, si sponsa ejus institerit, per censuram Ecclesiasticam compellendum decernimus, contractum Matrimonium consummare.

494. Probatum ex Extrav. quadam Ioan. XXII.

Ubi Gloss. verb. Renuerit adimplere, inquit, Supponit expressè, quod possit rennere, ut in sermo dicitur, qui, licet jussus per dominum, potest nolle hereditatem adire, Cod. de Hered. Institut. l. Cum proponas: quia voluntarium servitorem Deus sibi querit, non coactum.

Quòd si quis respondeat (inquit Pontius lib. 10. c. 5. n. 15.) Pontificem in eo loco nihil de hac quæstione definire, sed solum illi quæstioni finem imponere; an Ordo sacer dirimat Matrimonium ratum non consummatum, sicut Professio. Circa eam autem, an sic ordinatus teneatur ingredi Religionem, ut hæc ratione uxor libera maneat, nihil definit; sed in casu, quo nolit ingredi, dicit compellendum consummare, si uxor institerit.

Resp. ad Extrav.

Hæc tamen evasio est potiùs, quàm solutio. Quàmvis enim in d. Extravag. præcipue intendat Pontifex, eam quæstionem definire de inefficacia sacri Ordinis ad dirimendum Matrimonium ratum; attamen etiam ex professo explicat Pontifex, quid fieri debeat in eo casu, quando initiatur Sacris ante consummatum Matrimonium, & nullam necessitatem imponit initiato transeundi ad Religionem.

495. Responsum primò.

Neque etiam dici potest; illam esse specialem decisionem Pontificis in eo casu, quo vir post contractum Matrimonium ante consummationem initiatur Sacris. Sed certè Pontifex attentè meditatus naturam illius voti, & communem vivendi modum, & quàm difficilis exitus habeat status Religionis contra voluntatem assumptum, judicavit, illum sic voventem noluisse se obligare neque implicite ad Religionem.

Secundò.

Præterea: quia nulla potest assignari ratio, propter quam, qui initiatus Sacris & obligatus voto solemnè castitatis, non compellitur Religionem intrare, sed tantum admoneatur; & qui tantum habuit votum suscipiendi

Tertio.

Pppp Ordines

Ordines sacros, compellatur intrare, cum multo major indecentia sit in primo, quam in secundo. Hucusque Basiliius. Et merito.

496.
Quid ad
versarij res-
pondent ad
alia arg.

Nunc videamus, quid respondeant Adversarii ad alia argumenta. Dicunt (inquit Sanchez sup. disp. 34. n. 3.) obligatum ex injusta acceptione teneri cum majori jactura persolvere; Matrimonium autem injuste contra votum est ininitum. Secundo dicunt: Professionem Religionis non esse jacturam; sed summum Dei beneficium. Tertio aiunt: ingredi Religionem esse optimum medium ad servandam castitatem: at se in servum venumdare, vitamque periculo exponere, esse ineptum, nec per se ordinatum medium ad restituendum.

Ostenditur
parum valere,
ex Sanchezio.

Sed hæc parum valent. Quamvis enim Religio sit Dei donum, id est sponte eligenti. Nec est negandum, illam esse gravissimum onus; & tale, ut nemo sit illud subire compellendus, nisi se expresse obligarit. Patet ex Extravag. mox allegata.

Rursus: licet obligatio ex injusta acceptione sit urgentior; at solum obligat ad restituendum cum jactura rerum ejusdem ordinis, & ubi non est maxima improportio. Nemo enim decem furto ablata restituere tenetur cum jactura centum. At ingredi Religionem non est medium per se ordinatum ad servandam castitatem; & licet sit optimum, non tamen necessarium; atque tantam improportionem habet, sicut se in mancipium vendere, ut pecuniâ inde constat satisfiat creditoribus. Tandem, quia nisi status religiosus sponte suscipiatur, difficiles solet habere exitus. Hucusque Sanchez.

497.
An quis
absque peccato
possit
inire Matr.
post votum
castitatis.
Affirmat
Sanchez.

Si inferas: ergo poterit quispiam absque peccato, post votum castitatis, aut suscipiendi sacrum Ordinem, inire Matrimonium; animo scilicet Religionem intrandi, illudque consummare reddendo debitum. Respondet Sanchez sup. n. 9. conced. totum; intellige, si non habuit animum absolute se obligandi novo voto intrandi Religionem; sed tantum bonum propositum, eo medio prius votum exequendi. Si quidem (inquit ille) bona fides in contractu eum à culpa liberat, & obligatio justitiæ excusat, quando reddit.

Obiectio.

Sed dicit aliquis: hoc quaeritur, an bonâ fide contrahat, qui tantum habet bonum propositum: qui enim videt se non posse alio medio votum suum observare, videtur se velle virtualiter saltem obligare; sicut ille qui formaliter vovit Religionem, peccat reddendo primâ vice: maxime cum votum castitatis in ordine ad Matrimonium sit fortius; nam illud debiti petitione semper privat; minimè autem votum Religionis.

Diluitur.

Planè, quoad hunc effectum, fortius & strictius est; at minus strictum, quoad obligandum ad Religionis ingressum. Quid mirum, cum ingressus Religionis non sit materia seu objectum voti castitatis?

498.
Injunctum.

Fateor, inquis; sed est medium omninò necessarium, ad servandum votum castitatis in

his circumstantiis. Porro qui se obligat formaliter ad aliquid, quod sine alio fieri nequit, obligat se virtute & consequenter ad illud. Ut qui sciens ad Ordines opus esse scientiâ, voverit se ad Sacerdotium promovendum, obligatur ex vi voti addiscere. Sed castitas servari nequit à conjugato, nisi ingrediatur Religionem ante Matrimonii consummationem; ergo obligans se formaliter ad castitatem, saltem post Matrimonium ratum (quidquid sit de voto antecedente, de quo vide Disp. præced. Sect. 2. Conclus. 3.) se consequenter & virtute obligat ad Religionis ingressum.

Quid sentiat hic Pontius.

Hinc Pontius sup. Non, inquit, negaverim, si cum quis emittens votum suscipiendi sacros Ordines, advertit non esse aliud medium servandi votum, nisi ingrediendo Religionem; & adhuc vovit illud votum emittere, teneri ad ingressum Religionis; quod idem dixerim de vovente castitatem post contractum Matrimonium ante consummationem. Sic ille.

Respondet Sanchez sup. majorem propositionem veram esse, de medijs per se ordinatis, atque ejusdem ordinis, nec notabiliter re promissâ difficilius. Quale non est Religio ad servandam castitatem. Ita hic Auctor.

499.
Rejicitur à Sanchezio.

Ego autem dico: vel efficaciter vult se obligare ad perfectam castitatem, vel non. Si primum; cum videat se non posse eam observare, nisi adhibito medio extraordinario, & adeò difficili; eo modo se obligat ad hoc medium, sicut ad alia media per se ordinata, quando iis perfecta castitas potest observari. Ratio est, quia efficax intentio finis postulat efficacem electionem medij necessarii ad finem consequendum. Vel ergo convincitur, tali casu non velle efficaciter se obligare ad perfectam castitatem, quam videt alio medio sibi impossibilem; sed tantum ad imperfectam, juxta conditionem status sui; aut certè videtur obligari ad ingressum Religionis.

Judicium Auctoris.

Nec dicas: satis est, quod habeat voluntatem ingrediendi, etsi noluerit se ad ingressum obligare. Quippe eodem modo dicam ego; neque obligari eum ad media ordinaria, quod nemo haecenus asseruit. Censet, Legislatorem non velle obligare subditos ad media per se ordinata ad observationem suæ legis? Non censet, inquis; sed ingressus Religionis non est medium per se ordinatum ad servandam perfectam castitatem.

500.
Occurritur obiectum.

Respondetur: non est medium per se ordinatum in homine non conjugato, transeat totum; & ideo talis non censetur se velle obligare ad eum; esto casus per accidens eveniat, in quo sine tali ingressu non possit observari. Non est medium per se ordinatum in homine conjugato, negatur; cum aliud medium ipsi non suppetat.

An Religio sit medium per se ordinatum ad castitatem.

Putas, si Deus alicui conjugato præciperet perfectam castitatem, putas, inquam, quod non præciperet ingressum Religionis? Cum ergo votum sit lex privata, qui voverit in his circum-

circum-

circumstantiis perfectam castitatem, & ad eam vult se obligare, videtur consequenter se velle obligare ad eum ingressum, quem novit omnimodò necessarium.

Interim dici potest, conjugatum voventem castitatem nolle se obligare ad ingressum; quia communiter non censetur velle perfectam castitatem; sed tantum convenientem suo statui, id est, velle se obligare ad non petendum debitum, quod votum servare potest sine tali ingressu.

501.
Quantum
ad aliquid
votum Reli-
gionis est
strictius.

Itaque quantum ad aliquid votum Religionis strictius est voto castitatis, saltem emisso ante Matrimonium, quoad aliquid laxius. Strictius quidem; quia obligat ad ingressum, & per consequens, prohibet redditionem debiti pro prima vice; laxius autem; quia contracto Matrimonio, & jam consummato, non prohibet petitionem debiti.

Obiectio
soluitur, ex
Sanchio.

Et si dixeris: *Fraus & dolus alicui patrocinari non debent*, cap. *Ex tenore*, 16. de Rescript. Respondet Sanchez sup. disp. 33. n. 20. non esse inconueniens, ut per accidens, ratione impotentiae subsequenter, culpa aliquando suffragetur. Ut si debitor aeris alieni prodigat proprias facultates, suspenditur obligatio solvendi ex impotentia, quamvis ex culpa provenerit. Sic ergo obligatio voti Religionis suspenditur, Matrimonio semel inique consummato: quia impleri nequit.

502.
Alia obje-
ctio.
Diluitur, ex
eod.

Si rursum obijcias: vovens jejunium tenetur ad unicam comestionem, quæ de ejus natura est: ergo similiter vovens Religionem tenetur ad castitatem, quæ de ejus essentia est. Id enim, quod essentialiter sub objecto voti clauditur, est materia voti, ad quam proinde obligat. Respondet Sanchez sup. quod essentialiter sub objecto voti clauditur immediate, cadit sub voto, ut unica comestio sub voto jejunii: secus, quod mediate, & supposito statu assumendo, ut castitas sub voto Religionis & idè non obligat ad eam ante statum assumptum. Sic ergo obligatus ad aliquid, tenetur consequenter ad id, quod inde immediate sequitur; secus si solum mediate.

Hinc etiam fit; ut, qui vovet magnam elemosynam, si non fit totam erogando, teneatur ad partem; & vovens jejunare toto adventus tempore, teneatur ad eam partem, quæ sibi possibilis est. Etenim qui vovet totum, vovet etiam formaliter partem, sive id totum, quod immediate sub ipso clauditur. At vovens Religionem non promittit formaliter & immediate leges illius; sed secundario tantum & mediate, seu sub conditione, si prius in eo statu constituatur. Aliàs per votum Religionis fieret quis verus Religiosus, quod constat esse falsum.

503.
Votum non
nubendi, so-
lum contra-
ctum reddit
illicitum,
juxta San-
chez. Pro-
batio.

Consimiliter argumentari possumus de voto non nubendi; quod solum contractum reddere illicitum, ac per consequens, Matrimonio inito, neque petitionem, neque redditionem debiti prohibere, docet Sanchez lib. 9. disp. 33. n. 22. Probat: quia votum hoc tantum habet pro objecto, non inire Matrimonium; & si obliget ad abstinendum ab actu Matrimonij, non est

Bosco de Matrim. Pars II.

per se & primario, sed mediante & supposita abstinentia ab ipso Matrimonio ineundo, quæ fuit primaria & immediata voti materia. Ergò quando jam primaria materia non est possibilis, quia initum est Matrimonium, non obligabit ad secundariam, nempe ad abstinentiam ab usu. Ita Sanchez cum Aliis, quos citat.

Basilio Pontio lib. 10. c. 5. n. 16. placet ea distinctio (quæ utitur Ioannes Azor. tom. 1. lib. 11. c. 21. q. 7.) consulendam esse mentem voventis. Si enim (inquit) in animo habuit tantum vovere, non contrahere; non verò in animo habuit, se obligare ad non consummandum; peccabit in contrahendo tantum, non in consummando. Quod si dubius animus sit, an se obligaverit voto ad non contrahendum, vel etiam non consummandum; dico: in eo dubio potius ex natura rei interpretandum, vovisse nec contrahere, nec consummare; cum videatur voluisse abstinentiam à nuptiis, quæ utrumque includunt; cum nuptiæ ordinentur ad consummationem. Sicut, quando quis dubitat, an votum emiserit, nec ne; potius standum est, emisisse votum. Quare in eo casu ex ipsa natura voti impeditur consummatio.

Neque obstat: quod jurans contrahere Matrimonium, impleat juramentum contrahendo; non verò teneatur consummare. Respondetur enim: juramentum inducere naturam & conditiones actus, cui adjungitur; cumque in contractu Matrimonij semper salva maneat conditio: *Nisi voluerit ad Religionem transire*; inde est, quod etiam in juramento eadem conditio intelligatur, neque ad plus obligat juramentum. At quando quis vovit non contrahere, votum non induit naturam actus, cui adjungitur; sed id, quod vel ex natura rei comprehendit objectum voti, vel animus promittentis. Quare cum in eo casu non constet de promittentis animo, illum interpretamur juxta naturam rei, juxta quam nuptiæ ad consummationem ordinantur. Quæ solutio mihi magis placet, quam illa, quam ex Paludano adducit Ioan. Azor. loco citato. Hactenus Pontius.

Porro solutio Paludani 4. dist. 38. q. 3. a. 5. conclus. 6. dicit: Plus in negatione, quam in affirmatione contineri: hoc est, plus tollere negationem, quam ponat affirmatio; quoniam qui negat Matrimonium, negat actum conjugalem: at qui affirmat Matrimonium, non eo ipso affirmat congressum conjugalem: nam Matrimonium esse potest absque conjugali complexu: non contra maritalis complexus sine Matrimonio.

Rogas: quid ego sentiam de hac controversia? Mihi magis placet doctrina Sanchii, nisi constaret de voluntate contraria voventis; scilicet, ipsum se voluisse obligare ad castitatem, etiam in statu matrimoniali. Ratio mea est: quia longè difficilior est servare castitatem in statu matrimoniali, quam extrà eum; ergò qui vovit abstinentiam à statu matrimoniali, etiam ex affectu castitatis, non idè vovit abstinentiam à petitione debiti in statu matrimoniali, quæ longè difficilior est.

Pppp z Neque

Pontius utitur
distinctio.

504.
Occurrit
objectione.

Solutio Paludani.

505.
Auctor asserit
probat sententiam
Sanchez.

*Putat tale
votum non
prohibere
fornicatio-
nem.
Lessius.*

Neque puto, cum vovisse abstinentiam à copula fornicaria; in quo sequor Lessium de Iust. lib. 2. cap. 40. n. 124. ubi cum Aliis, quos citat, existimat, votum non nubendi nequaquam esse reservatum Pontifici: Quia, inquit, multum differt à voto castitatis; cum per fornicationem non violetur. Cur ergo violaretur per petitionem debiti in statu matrimoniali?

§06.
*Episcopi
possunt dis-
pensare in
voto conti-
nentia non
perpetuo.
Navar.*

Audite Navar. Sum. c. 12. n. 76. Quinto dicimus; quod communis DD. sensus habet, quod quamvis Episcopi non possint dispensare in voto, etiam simplici, perpetuæ continentia, nisi sit magnum periculum incontinentia, & non possit adiri Papa; possent tamen dispensare in voto continentia non perpetuo, sed ad tempus servanda, veluti per annum, secundum Paludanum.

*An etiam in
voto de non
nubendo?
Affirmat
Antoninus.
Negat Ca-
jet.
Angelus.
Sylvester.*

Imò & secundum Antoninum & Alios, idem facere possent circa votum de nunquam contrahendo Matrimonio. In hoc ultimo tamen contrarium tenet Cajet. to. 2. Opus. Opusc. 11. q. 1. cujus opinio licet aliàs mihi placuerit, nunc tamen magis placet opinio Angeli verb. *Votum, 4. §. 9. & Sylvestri q. 4. Tum, quia illa servatur in sacro Pœnitentiariæ prætorio: Tum, quia, præsuppositâ opinione communi, quam ipse quoque Cajet. tenet, scilicet materiam voti sufficientem esse opus quod non est supererogationis, sed præceptum, non potest verè dici, æquivalere votum de non nubendo, & votum castitatis, per quod corrui ejus fundamentum, etnà cum responsionibus ad duo argumenta nervosa, quæ ipse contra se proponit, quæ nimia subtilitate potius, quam æquitate niti videntur. Ita Navar.*

§07.
*Duo arg.
Cajet. pro
nostra sen-
sentia.*

Hæc sunt argumenta Cajet. *Votum castitatis majus est, quam non nubendi; sicut servare castitatem plus est, quam non nubere. Præterea: convertibilium quicumque destruit unum, destruit & reliquum; sed committens fornicationem agit contra votum castitatis, & non contra votum non nubendi; ergo hæc duo non convertuntur. Ecce duo argumenta seu rationes pro nostra sententia.*

*Quomodo
ipse ea sol-
vat.*

Ad utramque autem rationem (inquit Cajet.) simul dicitur, quod nihil aliud concludunt, nisi quod votum castitatis largè sumptum (prout scilicet sub ipso clauditur omnis castitas) & votum non nubendi, non æquivalent simpliciter; quod non contrariatur determinationi nostræ, quâ diximus, quod votum castitatis propriè (quæ est castitas supererogationis) & votum non nubendi simpliciter æquivalent. Hæc ille.

§08.
*Expenditur
solutio.*

Et indubiè posset quis per votum non nubendi velle se obligare ad solam castitatem supererogationis, id est, ad abstinentiam à copula conjugali, quæ aliàs licita foret; & siquidem ea fuerit ejus intentio, nemo ambigit, contracto Matrimonio illicitè petere debitum, estò fornicando non peccaret contra votum suum. Sed unde probatur hæc intentio? Nam fieri in primis potest, quod non voveat abstinentiam à nuptiis ex amore castitatis, sed propter aliam rationem, putà, ut sit liber à variis molestiis, quæ sequuntur Matrimonium.

Atque ut vovisset ex amore castitatis; haud equidem constat, eam voluisse promittere; cum longè aliud sit non nubere, quam abstinere ab usu conjugali post nuptias. Promisit ergo non nubere, ut sic liber esset à reddendo debito conjugali, adeoque posset servare castitatem, si vellet; cum post Matrimonium non possit, tamen si velit, nisi intrando Religionem, quam tamen propter ejus difficultatem non vult intrare, nec debet, ut dictum est. Cum igitur Matrimonio jam contracto non possit amplius, aut saltem non debeat servare castitatem, non videtur se voluisse obligare ad abstinentiam à petitione.

Quare in eo casu ex ipsa natura voti non impeditur consummatio; quia non nubere, propriè significat non contrahere, & hoc melius est, quam suum oppositum, adeoque sufficiens materia voti, etiam cum animo consummandi, casu quo contractus fuerit positus. Igitur teneo cum Sanchio; nisi, ut ipse ait, & nos sup. diximus, vovens voluerit se expressè intentione obligare ad omnimodam castitatem. Eo semper salvo, ut dissoluto hoc Matrimonio, ab aliis nuptiis debeat abstinere. Quia (ut ait Sanchez sup. n. 23.) votum non erat extinctum, sed suspensum, durante Matrimonii impedimento, sive factâ materiâ voti impossibili; reddita igitur possibilitate, redit & obligatio voti.

Ex his patet, quid dicendum sit de voto virginitalis; scilicet, attentâ voti illius naturâ, adhuc amissâ virginitate per consummationem Matrimonii, superesse deinceps obligationem continendi, ubi non obstat major obligatio; scilicet justitiæ in reddendo debito: quia in eo voto includitur perpetua continentia ab omni actu venereo. Secus (inquit Sanchez sup. n. 7.) si expressè vovens intentio fuisse, obligandi se ad solam à primo actu venereo continentiam, quò virgo permaneret; & non nisi secundariò & consequenter ad continentiam ab aliis actibus; tunc enim amissâ virginitate per primum actum venereum, cessaret penitus voti obligatio. Quoniam obligatio voti non aliter respicit materiam aliquam, quam votum ipsum illam respiciat: at in eo casu votum non respicit continentiam ab aliis actibus, nisi mediante continentia à primo, quæ fuit primaria ac immediata voti materia. Ergo ubi votum jam minimè respicit illam continentiam à primo actu, quia facta est impossibilis, nò etiam respiciet continentiam ab aliis; atque adeò nec voti obligatio super illam cadet. Ita Sanchez cum Aliis, quos citat.

Addit. In dubio de intentione, censendum est, obligare ad perpetuam continentiam. Quia, inquit, votum suapte naturâ ad id obligat: quare ipsum possidet vim obligandi, dum de opposita minimè constat vovens intentione.

Sed, amabo, quare potius hoc votum suapte naturâ ad id obligat, quam votum non nubendi? Et verò, si non tantum intendet servare materiale virginitatis; cur faceret votum virginitatis, & non magis castitatis simpliciter? Respondetur ad hoc: idèò emittere votum virginitatis, ut indicet majorem affectum ad castitatem.

Ad

§09.

*In casu pro-
posito ex
natura voti
non impedi-
tur consum-
matio.*

§10.

*Quid di-
cendum de
voto virgi-
nitali.*

Sanchez.

*In dubio de
intentione,
obligat ad
perpetuam
continen-
tiam.*

511.
Cur potius
hoc votum,
quam non
nubendi.

Ad primum dic: non nubere, esse objectum planè distinctum à castitate, ita ut perfectè possit quis servare votum non nubendi; estò nulloatenus fuerit castus, sed maximè luxuriosus; igitur votum non nubendi, suapte naturà non obligat ad castitatem. At verò votum virginittatis necessariò respicit castitatem, & observari nequit, nisi ab eo, qui corpore castus fuerit, saltem quoad actum illum, per quem virginitas amittitur.

Ut omitam, virginitatem amissam quoad totum esse formale virtutis recuperari posse, & servari; quid ni ergò, qui eam vovit, ad id teneatur? At verò contracto semel Matrimonio, eo stante, votum non nubendi est observatu impossibile, etiam quoad aliquam partem tantum: & ideo ad nihil obligat.

Resolutio finalis.

Cæterum, ut hanc materiam concludamus, Dico: prædicta vota, ante vel post Matrimonium emissa, tunc obligare, quando res validè promissa physicè & moraliter est possibilis. Et ideo votum absolutæ castitatis emissum ante Matrimonium prohibet in Matrimonio petitionem debiti, per se loquendo, non redditionem; tamen, ut dictum est, adit facultas ingrediendi Religionem; nisi & eam implicite seu virtualiter vovisset. Si conjux obierit, aut adulterium commiserit, reviviscit ad plenam sui obligationem. Emissum post contractum Matrimonium, altero cedente jure suo, prohibet etiam redditionem. Ratio breviter est; quia res promissa est physicè & moraliter possibilis. Physicè, ut clarum est: etiam moraliter: quia sine præjudicio conjugis, atque adeò sine peccato,

512.
Qualiter
obliget
votum
absolutum
castitatis,
emissum
sine
licentia
conjugis.
Sanchez.

Sed quid si emissum sit sine licentia alterius, seu altero non cedente jure suo? Loquor de voto absoluto nec petendi, nec reddendi debitum: & dico, fuisse validum quoad petitionem: secus quoad redditionem, saltem pro eo tempore, quò hæc obligat. Imò Sanchez sup. disp. 35. n. 26. existimat hujusmodi votum profus esse irritum quoad non reddendum debitum. Ex quo infert n. 28. votum hoc non obligare conjugem ad abstinendum à redditione, quando ea est voluntaria, propter alterius adulterium.

Probat ex Sanchez, esse prorsus irritum quoad redditionem debiti.

Probat autem antecedens d. n. 26. quia cap. Quidam, & cap. Placet, de Convers. conjug. clare significant, id votum quoad hoc non tenuisse; cum cap. Quidam reddat eam rationem; nempe, non reddere non esse in potestate conjugis: quare solum obligant illum ad abstinendum à petitione debiti, & ab alio Matrimonio: & si censerent, obligare ad non reddendum, ubi id conjugi liceret, explicarent utique. Imò expressè id videtur decidere d. cap. Quidam, ibi: Promisit se non exigere debitum, quod in ejus potestate erat, ideo quoad hoc votum tenuit. Ubi clarè colligitur ex iis verbis, non tenuisse quoad redditionis debiti negationem.

513.
Ocurrunt
objectioni.

Nec obstat, si dicas: d. c. Placet haberi, id votum eatenus fuisse obligatorium, quatenus conjux potuit se obligare. Quia intelligitur quoad non petendum debitum: ut explicuit cap. Quidam, & ita eo cap. Placet, verb. Usquequaque,

explicit Glossa, non fuisse usquequaque obligatorium, quia remansit obligatio reddendi. Sic ille.

Sed quis hoc negat? Nunquid in casu d. cap. conjux dederat justam causam divortii per adulterium? Quid ergò mirum, si remanserat obligatio reddendi? Proponatur itaque casus Pontifici, in quo præcesserat adulterium conjugis, & videamus, quid sit rescripturus. Proculdubio dicet, votum usquequaque tenuisse; quippè in eo casu poterat se obligare etiam ad non reddendum. Cur ergò non potuit se obligare ad non reddendum, si contingeret, postmodum conjugem adulterari?

Impugnatio
hac doctri-
na.

Respondet Sanchez sup. Quàmvis potuerit se obligare ad non reddendum, si alter conjux divortio causam dederit adulterium admittens: cum tamen is casus sit rarus, ut ratione illius fiat divortium, nec excogitatus, non censetur promissus seorsum; sed non reddere cadet sub illo voto per modum unius; cumque sit regulariter malum, & contra justitiam, totum votum quoad illam partem est irritum.

514.
Responso
Sanchez.

Nec est simile de voto castitatis ante Matrimonium emisso vel post, ante illius consummationem, animo ingrediendi Religionem factò. Quia in eo eventu tota materia fuit licita; atque ideo votum fuit aliud quoad omnimodam abstinentiam à redditione debiti; nec valorem amittit ex eo, quòd post, consummato Matrimonio, ad eum calum devenerit, à quo incipere non potuit; ac subinde merito dixi, id votum obligare ad non reddendum, quoties licitum id fuerit: in nostro autem casu est materia quoad non reddendum illicita. Atque ideo D. Bonav. Navar. & Alii dicunt, id votum intelligi atque obligare solum quoad non petendum debitum, & non quoad non reddendum. Hactenus Sanchez.

Rejicitur
simile de votò
ante
Matr.
emissò.

Hæc sunt verba Doct. Seraphici 4. dist. 32. in expof. lit. n. 3. Unde si quis deliberatè vovit castitatem, tenetur, quantum in se est, continere, ut debitum non petat. Si tamen uxor petat, solvere debet; & sic nulli fit præjudicium, & non offertur Deo alienum, sed proprium.

515.
An D. Bonav.
nav. fuerit
in sententia
Sanchy.

Ex quibus verbis ego concludo oppositum: nam ideo solvere debet, quia aliàs fieret uxori præjudicium; ergò non potest solvere, quando aliàs nulli fit præjudicium.

Probat, quòd non.

Confirmo ex juribus sup. à Sanchio pro se adductis, quæ ponderant similiter præjudicium, quòd fieret conjugi petenti, si debitum non redderetur; & dicunt, eatenus votum fuisse obligatorium, quatenus se poterat obligare; cap. Placet, ibi: Licet votum ejus usquequaque non tenuerit, eatenus tamen fuit obligatorium, quatenus se poterat obligare. Et cap. Quidam, ibi: Promisit enim se non exigere debitum, quod in ejus potestate erat, & ideo quoad hoc votum tenuit; non reddere autem (id est, numquam reddere) non erat in ejus, sed mulieris potestate.

516.
Arguitur
contra Sanchium
ex
jure.

Subsumo ego: atqui in potestate ejus erat, non reddere post commissum adulterium, & existente alià causà, propter quam excusatur à redditione debiti; ergò quoad hoc tenuit votum, nisi constet de contraria voluntate voventis. Specificant

efficant quidem hæc jura petitionem debiti; quia de per se ea erat indebita; reddere autem de per se debitum; interim, sicut votum non teneret, dum per accidens petitio foret debita, de quo statim dicam; sic pariter teneret in casu, quo per accidens redditio non esset debita: vel assignetur disparitas.

§ 17. *Non raro con-ux ex-cessatur à redditione debiti.*
Et sanè casus non est tam rarus, in quo aliquis excusatur à redditione debiti, ut patet ex hæcenus dictis; cur ergò non censeatur vovens absolute castitatem pro hoc casu se voluisse obligare, sicut poterat velle? Haud clarè video, quid obster.

An tali eventu obliget votum castitatis.
Appositè Coninck disp. 34. dub. 6. n. 41. Ex his Aliqui inferunt, Primò; talem præcisè vovere nò petere, nullo autem modo non reddere; ideòque, ajunt, ipsum adulteranti conjugij posse reconciliari, ac petenti debitum reddere; quia hoc ipsius voto non repugnat. Addunt tamen, cum mortuà conjugè non posse aliam ducere, ut habetur. *Quidam*, citato: quia scilicet talis obligavit se voto castitatis, quantum potuit: potuit autem se obligare, ut conjugè mortuà alium non duceret.

Sed hæc non satis capio. Si enim talis se obligavit voto quantum potuit; cum potuerit se obligare ad non reddendum debitum conjugij adulteranti, ad hoc verè obligabitur. Si verò nullo modo se obligavit ad non reddendum debitum; sicut tunc poterit adulteræ conjugij reconciliari cum animo reddendi debitum, & numquam petendi: ita eà mortuà poterit eadem intentione aliam ducere; nec enim ullam hic video rationem diversitatis. Ita Regius.

§ 18. *Affermat Pontius.*
Et Pontius supra n. 19. sic ait: Existimo, quoad partem non reddendi, quando ex jure justitiæ exigitur, votum omninò fuisse nullum: at quoad partem non reddendi, quando alter non habet jus exigendi, esse validum. Ratio, quæ me movet, hæc est: quia tota castitatis materia cecidit sub eo voto. Hæc ille.

Et infra: undè consequenter assero, eum, qui votum castitatis emisit, sive ante, sive post consummationem, peccare contra votum, non solum petendo, sed etiam reddendo, quoties liberum est reddere, aut quoties alter petit illicitè. Et tunc duplex peccatum committere; unum, quia cooperatur illicitæ petitioni, aliud verò contra votum: quia in eo casu est sublatum impedimentum, proveniens ex jure alterius; & ex consequenti est libera tota materia comprehensa voto, & possibilis. Ita Basilius.

§ 19. *Prima pars sententia Regij.*
Quare hac in re (utor verbis Coninck sup. n. 42.) credo dicendum. Primò: si talis, dum vovit, intenderit, saltem implicite, obligare se ad absolutam castitatem, posito quod sive per adulterium conjugis, sive per ejus mortem, aut quacumque alià ratione hæc ei esset licita: nec potest adulteræ conjugij reconciliari, nec eà mortuà aliam ducere. Per se patet, & Omnes concedunt.

Secunda.
Secundò: videtur communiter ita vovisse, quicumque ex sincero amore castitatis eam voveret, nisi expressè contrarium intendat. Nam

cum talis ita amet castitatem, ut velit se ad eam quantum potest servandam obligare, quando hoc ei difficillimum est, ob communem usum tori: quanto magis intendit se obligare, ut eam integrè servet accidente casu, quo hoc facilius longè poterit? Contrarium tamen probabile, ob rationes, & auctoritatem eorum, quos citat Sanchez lib. 9. disp. 35. n. 26. Ita Regius. Et nos cum illo.

Addit tertio: si talis expressè solum intendere eam vovere, quatenus pro eo statu eam potest servare, nullo modo obligaret se ad servandam castitatem, quatenus repugnat præcisè redditioni debiti, etiam eo casu, quo ei esset licitum non reddere, ut bene docet Sanchez sup. Quare credo talem, per se loquendo, non peccare contra votum, si adulteræ reconcilietur, aut conjugè mortuà aliam ducat, modò utrumque eà intentione faciat, ut numquam debitum petat, sed solum reddat: quia nullo modo vovit non reddere, Sanchez sup. n. 22. Per accidens tamen communiter peccaret; quia obligando se, ut cum persona diversi sexus, semper eodem toro utatur, exponeret se gravi periculo, sæpè petendi debitum, aut saltem appetendi concubitum, quod repugnat ipsius voto. Hucusque Coninck.

Sed dicit aliquis: aliud est expressè vovere abstinentiam à petitione, de quo voto loquitur Sanchez n. 22. & aliud vovere castitatem, quatenus pro eo statu potest observari, etiam non reddendo: cur ergò tunc non peccatur contra votum per redditionem?

Si respondeas: quia non reddere per se est illicitum; non petere verò per se licitum. Votum autem non cadit super materiam per se illicitam, licet hic & nunc liceat; jam incidit in sententiam Sanchez; scilicet, neque votum absolutæ castitatis prohibere redditionem, per accidens liberam; quia redditio per se est necessaria; & ideò votum absolutæ castitatis eam non respicit, etiam dum per accidens est libera; sicut votum castitatis, quatenus pro eo statu potest observari.

Imò Aliqui asserunt, hæc vota esse omninò irrita; quoniam sunt in grave alterius conjugis præjudicium, cui onerosum erit, ut debito conjugali frui possit, semper petere.

Præterea: votum rei, partim licitæ, & partim illicitæ, vel partim possibilis, & partim impossibilis, factum per modum unius, ad nihil obligat: at hic sub voto castitatis perfectæ per modum unius cadunt nec petere, nec reddere; cum tamquam unum objectum respiciatur utrumque à vovente comprehensum in castitate.

Sicut vovens se nunquam peccaturum, respicit per modum unius omnia peccata, ut sub ratione generica peccati clauduntur: & proinde non tenetur virtute illius voti vitare etiam partem peccatorum possibilem: cum ergò pars talis voti sit de re illicita, & contra justitiam, qualis est non reddere post consummatum Matrimonium; corruet totum votum perfectæ castitatis.

Atque hujus sententiæ videtur fuisse Doct. Angelicus 4. dist. 32. q. un. art. 4. corp. ibi:

Vnde

§ 20. *Tertio.*

§ 21. *Hæc pars pugnat.*

Evasio praecluditur.

§ 22.

Aliqui dicunt, prædicta vota esse omninò irrita. Probatur. Secunda probatio.

§ 23.

Hujus sententia videtur.

in fuisse D. Unde cum conjuges sibi invicem teneantur in redditione debiti, ut dictum est, per quod continentia impeditur, non potest unus absque consensu alterius continentiam vovere: & si voverit, peccat, nec debet servare votum, sed agere penitentiam de malo voto facto.

Sed responderi posset: D. Thomas hic nihil aliud voluit, quam quod peccet, si voverit, nec debeat servare votum quoad redditionem debiti, ad quam ex justitia obligatur. Sic, inquam, responderi posset, nisi clarius mentem suam aperuisset in responsione ad 3. sequentis tenoris: Ad tertium dicendum, quod circa hoc est duplex opinio. Quidam enim dicunt, quod unus absque consensu alterius potest vovere, quod non petat debitum, non autem quod non reddat; quia in primo est uterque sui juris, sed non in secundo. Sed quia, si alter numquam peteret debitum, ex hoc alteri Matrimonium onerosum redderetur, dum oportet unum semper confusione debiti petendi subire; ideo alii probabilius dicunt, quod neutrum potest unus absque consensu alterius vovere.

524. *Oppositio de Frima est communior.*

Probatio ejus.

D. Aug.

Interim comunior sententia est, id votum validum esse, & obligare conjugem, illi se atringentem, sub mortali, ut a petitione debiti abtineat, nisi obstet particularis intentio voventis, qua noluit unum sine altero vovere, sed utrumque per modum unius indivisibilis. Ratio est: quia conjux non tenetur lege Matrimonii petere per se loquendo, sed tantum reddere.

Unde D. Aug. super Psalm. 146. (& referatur 33. q. 5. c. 1.) ait: Pro sanctificatione (aliis, satisfactione) perfecta Deus tibi computabit, si non quod tibi debitum exigit, sed reddis, quod debetur uxori. Cum ergo non petere sit liberum ac opus virtutis, erit materia voti.

525. *Non obligat tale votum, ubi per accidens foret obligatio petendi.*

Hinc si per accidens foret obligatio petendi, vel ad evitandam conjugis incontinentiam, vel quia pudore praepeditur petere, & aliis coitum appetit, vel ex alia causa; liquet profecto, tali casu votum non obligare, defectu materiae, quae debet esse opus bonum, imò melius suo opposito. Porro tali casu non petere foret malum, ut supponitur.

Sanchez docet, voto astrictum aliquando posse petere debitum.

Sed nunquid suppositum hoc verum est? Sanchez lib. 9. disp. 7. n. 1. sic ait: Maritus, cui petere est interdictum, cum tamen reddere teneatur, ut contingit, quando voto castitatis ligatus est, aut post Matrimonium contraxit illicitam affinitatem, aut cognationem cum uxore, potest nonnunquam insinuare, se uxori & offerre ad usum conjugalem, petereque ab ea debitum; non in gratiam sui, nempe, ut suo appetitui morem gerat; sed gratia uxori complacendi, & non reddendi Matrimonium ei grave & onerosum. Probatur; quia hoc petendi genus est quodammodo reddere, cum in solius uxoris gratiam fit, quae verecundia solet ab exactioe debiti id optans arceri. Sic ille.

Quod tamen limitat n. 2. nisi uxor vovendi castitatem licentiam concessit. Cum enim suo jure in hoc cesserit, ut permittat Matrimonium sibi fore onerosum, marito obligante se ad non petendum, conqueri jure nequit de hoc onere, &

quod concubitum appetens cogatur expressè aut interpretativè petere. Ita Sanchez.

Et pro hac sua opinione citat D. Thomam 4. dist. 38. q. 1. a. 2. q. 2: ad 4. & alios complures Theologos. Verè an falsò, poteris facile cognoscere ex verbis Doct. Angelici, quae hic sub jicio ad quartum dicendum; quod quantum ad ea, in quibus non est factus impotens votum continentia servare, adhuc post contractum Matrimonium obligatur ad servandum; propter quod mortua uxore tenetur totaliter continere: & quia ex Matrimonii vinculo non obligatur ad debitum petendum, ideo non potest petere debitum sine peccato; quamvis possit sine peccato reddere debitum exigenti, postquam obligatus est ad hoc per carnalem copulam praecedentem.

Hoc autem intelligendum est, sive mulier petat expressè, sive interpretativè; ut quando mulier recunda est, & vir sentiret ejus voluntatem de redditione debiti; tunc enim sine peccato reddere potest; & praecipue, si ei timet de periculo castitatis.

Nec obstat; quod non sunt pares in Matrimonii actu; quia quilibet potest hoc, quod suum est, abrenuntiare. Quidam tamen dicunt; quod potest & petere & reddere, ne nimis onerosum reddatur Matrimonium uxori semper exigenti; sed si rectè inspicatur, hoc est exigere interpretativè. Ergo secundum D. Thomam, ut vir licitè copuletur uxori, requiritur semper saltem interpretativa uxoris petitio.

Neque hoc negat Sanchez sup. nam per interpretativam petitionem, post licentiam datam, intelligit signum aliquod externum internae voluntatis, praeter hoc, quod sit nimis onerosum semper petere.

Porro an istud solum onus sit sufficiens petitio, ut astrictus voto possit uxori copulari, hoc est, quod in praesenti quaeritur. Et eadem est controversia de periculo incontinentiae in altero, quod & ipsum Sanchez sup. n. 5. putat sufficere, ut conjux sic impeditus petat debitum: tum, inquit, quia hoc est quodammodo reddere: tum etiam; quia votum non obligat ad non petendum cum dispendio ruinae alterius conjugis. Haec ille.

Nunquid audiendus? Coninck sup. n. 47. ita scribit de hac re. Quamvis ob gravium DD. auctoritatem non ausim omnino negare, haec esse probabilia: tamen non video, quo fundamento nitantur: quia conjux per illud votum obligavit se ad servandam castitatem quantum posset sine praedjudicio uxoris: atqui in nullum praedjudicium uxoris cedit, si tunc temporis non petat debitum; quia conjuges non obligant se ad petendum debitum, sed ad reddendum; ergo tenetur non petere, sed castitatem servare.

Nec refert: quod virum tunc non petere debitum, sit aliquantum grave uxori: quia hoc sibi, non autem viro imputare debet, qui non tenetur ab ea amovere quidquid ei aliqua ratione onerosum est. Nam aliis nec posset petere debitum, quando hoc conjugi ob aliquam corporis dispositionem esset nonnihil onerosum; nec ad sua negotia proficisci, aut breves aliquas peregrinationes suscipere, quoties crederet, suam absentiam fore conjugi molestam, quae

526.

An bene pro se citet D. Tho.

Sufficit, quod mulier interpretativa petat.

527.

Qua sit interpretativa petitio secundum Sanchez. An solum onus petendi sufficiat.

Sanchez.

528.

Probatur ex Coninck, non sufficere.

interim fortè expetet Matrimonii usum, quæ absurda sunt. Sicut igitur, qui vovisset aliquot dierum peregrinationem, non posset eam omittere, eò quòd esset aliquantulum futura molesta uxori; sic nec potest omittere observationem voti castitatis, non petendo debitum, etsi hoc molestum sit uxori.

529. *Confirmatur.* Confirmatur; quia vir contrahendo Matrimonium obligavit se, ut eodem toro utatur cum uxore; non autem, ut petat debitum: & consequenter illa habet jus ad illud, non autem ad hoc. Si igitur illo non obstante, vir voti implendi causâ teneatur se quandoque ad tempus ab ejus toro peregrinando separare; quanto magis tenebitur non petere debitum, ut votum suum impleat? Ita Regius.

Quid posset hic responderi. Respondere posset aliquis, & sic argumentari: vir voti implendi causâ non tenetur se in perpetuum ab ejus toro peregrinando separare; ergò non tenetur in perpetuum abstinere à petitione debiti, ut votum suum impleat, quod solùm Sanchez intendit; neque enim dicit, virum semper posse petere debitum, sed nonnunquam; ut patet ex verbis ejus sup. relatis.

530. *Quoties liceat petere.* Quòd si roges (inquit) quoties hoc liceat? Ledesma 2. p. 4. q. 66. art. 1. ad finem explicuit quater vel aliquoties in mense. Sed meliùs Victoria Sum. de Matr. n. 293. id prudentis arbitrio remisit, dicens, quoties marito visum fuerit honestum.

Opinio Sanchezij. Itaque ea ratio habenda erit, ne Matrimonium reddatur uxori grave & onerosum, si quoties concubitus appetit, cogatur contra naturalem verecundiam, foeminis instam, exigere. Quare eum quædam foeminae aliis in venerem propensiores sint, atque ita frequentius concubitus appetant viri; ab illis sæpius quàm quater, ab aliis verò rarius in mense exigere licebit. unde ad hoc librandum attendenda est conditio nativa uxoris, ac ejus in venerem propensio. Sic ille.

531. *Auctor existimat non posse petere, nisi dum non petendo peccaret.* Ego autem quæro: vir peccaret, secluso voto, & omni alio impedimento, si aliquoties in mense non peteret; aut si non peteret, quoties sibi visum fuerit honestum? Quid eligis? Peccaret? Dico ego, tunc votum non obligare. Ratio patet: quia materia voti facta est impossibilis. Eligis, non peccaret? Respondeo ego: votum obligare; quia materia ejus manet possibilis; licet enim honestum foret exigere amore conjugis, ne Matrimonium sit ei onerosum; attamen magis honestum, non exigere amore virtutis castitatis, quam promisit servare sine præjudicio suæ uxoris, quod hic non intervenit; cum sciverit aut scire debuerit, petitionem debiti esse liberam, non tantum ex parte viri, sed etiam ex parte sua; unde immeritò conqueritur de illo onere, cui sponte se subjecit.

Solvitur objectio. Nec obstat: quòd si scivisset illud votum, nolisset contrahere; hinc enim tantum sequitur, quòd potuisset à sponsalibus resilire, ut alibi ostendimus, propter notabilem mutationem; interim contracto jam Matrimonio, non censetur illud onus tantum, ut per se cesset votum; quàmvis foret causa sufficiens dispensandi.

Facilius fortè (inquit Coninck sup. n. 49.) 532. *An sufficiat periculum incontinentiæ?* posset admitti, obligatum voto castitatis posse petere debitum, quando hoc credit necessarium, ut conjugem periculo incontinentiæ eripiat. Contrarium tamen etiam in hoc casu cum aliis Coninck, viris doctis, quos consului, puto probabilius. *Probatur.* Quia talis tenetur integrè servare suum votum, quatenus id facere potest, salvo omni jure conjugis: atqui hæc nullum habet jus, ut alter eocalu debitum petat; ergò tenetur non petere, ut votum integriùs servet. *Confirmatur.* Confir. quia quisque magis tenetur vitare periculum propriæ incontinentiæ, quàm alienæ: atqui talis ob nullum proprium periculum incontinentiæ liberatur ab obligatione voti: ergò nec ob alienum.

Respondent Aliqui: esse diversam rationem: 533. *Responsio Aliquorum.* quia est in potestate voventis vitare propriam incontinentiam, non tamen alienam.

Rejicitur 1. Sed contra Primò; quisque non modò tenetur vitare propriam incontinentiam, sed etiam periculum incontinentiæ, in quo gravissimo talis versatur. Difficillimum enim est, aliquem cogi, ut continuò cum uxore dormiat, & tamen nunquam possit ejus usum appetere; præsertim, quando hæc vix unquam toto anno debitum petit, quod sæpe in foeminis contingit. Nec ipse magis habet in sua potestate vitare hoc proprium periculum, quàm conjugis, cum nequeat hujus torum deserere; ejusque causa est longè favorabilior, ut qui non ex malitia, sed ex necessitate huic periculo subiacet. Cum igitur talis teneatur servare votum castitatis, non obstante proprio periculo, tenebitur etiam non obstante periculo conjugis.

Secundò: quia inde sequeretur, eos, qui mutuo consensu vovissent castitatem, & jam solùm ut frater & soror simul viverent, teneri petere à se mutuo debitum, quoties unus crederet, hoc esse necessarium, ut alterum ab incontinentia averteret. Item: quòd is, qui quantum posset ex parte sua vovisset castitatem, posset nihilominus à conjugè adultera petere debitum, quando videret, hoc esse necessarium, ut ipsam ab ulteriore incontinentia averteret; præsertim, si cum ea solo toro separata cohabitaret. Quia etiam in his casibus valeret argumentum: scilicet, non obligat votum unius conjugis cum periculo incontinentiæ alterius. Ex quibus patet hoc esse negandum, cum, quæ inde sequuntur, clarè absurda sint. Hucusque Coninck.

Nunc loquatur Sanchez sup. n. 11. Si ambo, 535. *Quia Sanchez sentiat de hac re. Existimat quando scilicet est votum de non petendo.* inquit, conjuges promiserint Deo, se minime debitum petituros, possent ambo commisceri, non quidem debitum petendo, id enim adversatur voto emisso, sed quando quilibet sentiret alium indigere, ut propter incontinentiæ periculum, alium indigere, ut propter incontinentiæ periculum. Ratio est; quia tunc neuter verè petit, ac proinde neuter peccat adversus votum: & ex alia parte est quodammodo redditio, cum neuter gratiã sibi satisfaciendi, sed annuendi voluntati alterius conjugis, cui reddere tenetur, accedat.

Sic docet Gloss. cap. fin. 27. q. 1. verb. *Si Idem docet quis votum, ubi statim in principio interrogat: Sed nunquid simpliciter vovens potest contrahere cum fin. 27. q. 1. alia*

alia, qua simpliciter vovit? Non videtur, quod teneat Matrimonium, cum neuter possit debitum exigere. Pone eos vovisse, quod nunquam exigere. Dico, quod bene tenet Matrimonium: quia uterque potest reddere. Sed quomodo, cum reliquis non exigat? Respon. uterque enim si sciat alterum indigere, nec posse exigere, reliquo debet commiseri, & uterque reddere dicitur. Igitur disparitas est; quod qui vovissent mutuo consensu castitatem, nec petere possent nec reddere; & ideo ipsorum votum obligat cum periculo incontinentiæ alterius; sicut eorum, qui non sunt conjugati.

536. Et ideo Sanchez sup. ait: Idemque consequenter dicendum est, si votum absolutum ante aut post Matrimonium conjuges emisserint, non communi consensu. Quia id votum non eximit ab obligatione reddendi; sed solum obligat ad non petendum. Secus autem dicendum esset, si conjuges per viam pacti mutuo consensu castitatem vovissent. Quia jam nec petendi, nec reddendi facultatem habent.

An tali casu sit obligatio ad copulam. Insuper in casu primo, in quo loquitur Glossa citata, videlicet, quando conjuges vovissent se non petituros, & sentirent in altero incontinentiæ periculum, non tantum posset alter licite accedere, sed teneretur. Quia ea est redditio, & in illo discrimine obligatur quilibet conjux alteri subvenire. Haec tenet Sanchez.

537. Equidem si tali casu vinculum matrimoniale obliget ad petendum debitum, secluso voto; consequenter dico, etiam obligare posito voto; videtur enim hujusmodi votum intelligendum, salvo jure matrimoniali, sive strictæ, sive latæ justitiæ; secus si non sit obligatio, nisi communis charitatis subveniendi proximo; cum enim alia via possit & debeat continere, quod ex malitia sua nolit, non videtur per se excusare ab obligatione voti. Sicut etiam periculum propriæ incontinentiæ, secundum communem sententiam, non sufficit seclusa dispensatione; quamvis præbeat justam causam dispensandi. Nam alia via potest & verò debet continere.

538. Censens, quod ille, qui vovisset castitatem, posset contrahere Matrimonium sine dispensatione, eò quod id foret necessarium ad impediendam incontinentiam propriam vel alterius? Scio, quod non censeas. Si ergo conjux non habet aliam obligationem petendi debitum, ut impediatur incontinentiam alterius, liquet non posse petere sine dispensatione.

Si dixeris: tali casu non petit, sed reddit. Respondeo: ergò habet majorem obligationem; quia ex justitia, saltem latè dicta, tenetur reddere, & non ex sola tantum charitate. Vide quæ de hac obligatione alibi diximus.

539. Et nota: obligatum voto castitatis, debere cavere, ne det conjugi aliquam occasionem, cur à petendo deterreatur; quia hæc ratione contra jus ipsius faceret. Item: omnino consulendum esse, ut vir conjugi aperiat, se non posse petere debitum; eamque hortetur, ut quoties placuerit, liberè petat, & hæc ratione in plena libertate eam constituat. Ita Coninck sup. n. 48.

Bosco de Matrim. Pars II.

Neque his repugnat Sanchez sup. n. 10. ubi ait: Nefas est, si conjux interdictus à debiti petitione incitet non interdictum, ut debitum petat. Quia id exigere est. Quod etiam docet Averfa q. 21. sect. 7. §. Limitari tamen, in fine, dicens: Licebit etiam conjugi impedito manifestare alteri suum impedimentum, ne expectet petitionem ejus, quamvis noscat ex hoc fore, ut alter frequentius petat. Non tamen licebit eum rogare & invitare ut petat: quia hoc jam esset ex parte sua petere, quod ei non licet. Sic ille.

Sed (sicut dixi) id non repugnat doctrinæ Regii, qui solum loquitur de hortatione in genere, ostendendo alteri, quid jure possit facere, ut patet ex verbis ejus: Sanchez autem & Averfa intelligunt invitationem seu incitationem hic & nunc, quando alter, probè sciens jus suum, non vult petere.

Sed nunquid impeditus tenetur alteri indicare votum suum, vel aliud impedimentum, ut à petendo absteat; maximè, si nōrit fore, ut non petat? Negat Sanchez sup. n. 9. Quia actus concubitus reddendo definit esse voti vel præcepti materia, durante obligatione reddendi ob Matrimonium. Atque hæc satis pro hoc loco de voto Religionis, castitatis & sacri Ordinis. Qui plura voluerit adeat Sanchium, & inveniet. Ego illis supersedeo, quia magis propriè spectant ad materiam de Voto, quam hic non suscepimus explicandam.

Proprium omnino huic loco est, disputare, utrum ratione modi vel sitūs reddatur vitiosus congressus conjugalis. Erit igitur

CONCLUSIO XVI.

Modi naturalis inversio non reddit congressum conjugalem vitiosum mortaliter.

Intellige 1. per se; nam per accidens possit esse peccatum mortale, ut patebit ex dicendis. Secundò: sive fiat à latere, sive sedendo, sive stando; sive præposterè, seu viro succumbente. Ita docet Sanchez, cum Sanchez. Alijs, quos citat, lib. 9. disp. 16. n. 3. Et sequuntur Pontius lib. 10. c. 11. Castil. disp. 9. n. 63. Averfa q. 21. sect. 5. §. secundò, Herinx disp. 7. n. 23. & Alij; quamvis etiam Multi oppositum doceant, quos vide apud Sanchez sup. n. 2.

Ipse autem n. 3. probat suam sententiam & nostram Conclusionem, Primò; quia semen non recipitur in fœmineam matricem per infusionem seu descensum, sed per attractionem, eò quod sit virtus naturalis in ea, semen attrahens, sicut in stomacho respectu cibi. Ergò nullus corporis situs in concubitu obstat generationi; ac proinde non

Q999

confti.

An possit ipsum incitare ad petitionem. Sanchez & Averfa.

540.

An debeat alteri indicare votum suum. Sanchez.

541.

Quomodo Conclus. intelligenda. Pontius. Castil. Averfa. Herinx.

Probatur Concl. 1.